

Bruselj, 23.3.2022
COM(2022) 131 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ**

Sprejem oseb, ki bežijo pred vojno v Ukrajini: priprava Evrope na izpolnjevanje potreb

Od ruske invazije Ukrajine je samo v štirih tednih v Evropsko unijo prispelo približno 3,5 milijona ljudi, predvsem žensk in otrok. Tako obseg kot hitrost prihodov sta brez primere. Medtem ko EU še naprej neutrudno podpira tiste, ki trpijo zaradi humanitarne katastrofe v Ukrajini, se to sporočilo osredotoča na ukrepe znotraj EU za podporo tistim, ki bežijo iz države.

Dobrodošlica EU osebam, ki bežijo iz svojih domov, je bila osrednjega pomena za skupni odziv držav članic na vojno¹. Ukrepanje na ravni EU odraža odločnost, sočutje in solidarnost ljudi po vsej EU ter izjemna prizadevanja nacionalnih in lokalnih organov, nevladnih organizacij, združenj skupnosti in podjetij.

Trenutno je poudarek upravičeno na izpolnjevanju takojšnjih potreb po sprejemu in zaščiti prišlekov. EU stalno podpira države članice pri pomoči na meji, sprejemu in civilni zaščiti. V tem sporočilu je predstavljena vizija o tem, kako bo EU skozi čas še naprej podpirala njihovo delo.

Dobrodošlico EU spremlja prva aktivacija direktive o začasni zaščiti², ki zagotavlja hitro in učinkovito pomoč ter jasen pravni status. Ukrajinske državljanke in državljani in njihovi družinski člani ter osebe, ki so si v Ukrajini ustvarile dom in so bile razseljene zaradi konflikta³, so zdaj upravičeni do edinstvene zaščite po vsej EU, vključno z dostopom do nastanitve, šol, zdravstvenega varstva in delovnih mest. To bo veljalo še naprej, saj je vedno več ljudi prisiljenih zapustiti Ukrajino. Zdaj je izziv, kako te pravice uveljavljati v praksi.

Prišleki so se morali ločiti od družinskih članov. Zlasti zaskrbljujoče je veliko število otrok, ki prihajajo iz Ukrajine, pri čemer ZN ocenjujejo, da bi ti lahko predstavljali polovico vseh prišlekov. Ti otroci so bili izpostavljeni strašnim grozotam ter bodo potrebovali posebno zaščito, oskrbo in psihosocialno podporo. Mnogi so mladoletniki brez spremstva ali prihajajo brez staršev. Vsi se morajo počutiti varne, začeti hoditi v šolo, da bi se jim vrnil občutek stabilnosti, ter morajo biti zaščiteni pred morebitnimi tveganji zlorabe in trgovine z ljudmi.

Za reševanje tega izziva bosta potrebna skupen pristop in resnična solidarnost. Nove operativne smernice⁴ o direktivi o začasni zaščiti bodo prišlekom pomagale zagotoviti dosledno in učinkovito raven pravic, državam članicam pa prevzeti nove odgovornosti. Smernice se bodo redno posodabljale, da bi se države članice podprle pri vsakodnevnih izzivih in novih razmerah, s katerimi se soočajo.

Vzpostavljena je bila solidarnostna platforma za usklajevanje sodelovanja med državami članicami, ki se za začetek osredotoča na premestitve iz Moldavije in je pod izjemnim pritiskom. Platforma bo usklajevala solidarnostne dejavnosti in opredeljene potrebe, vključno s sprejemnimi zmogljivostmi⁵. Zagotovila bo, da se bodo lahko zmogljivosti in storitve po

---

¹ Sporočilo – Evropska solidarnost z begunci in osebami, ki bežijo pred vojno v Ukrajini (COM(2022) 107 z dne 8. marca 2022).

² Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine.

³ Poleg ukrajinskih državljanov in državljanek Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 določa, da bi bilo treba državljanom in državljankam tretjih držav ali osebam brez državljanstva, ki so bili upravičeni do mednarodne zaščite v Ukrajini, in njihovim družinskim članom odobriti začasno zaščito, če so prebivali v Ukrajini pred 24. februarjem 2022 ali na ta datum. Za državljanke in državljanke tretjih držav, ki so v Ukrajini prebivali pred 24. februarjem ali na ta datum ter imajo dovoljenje za stalno prebivanje in se ne morejo varno vrniti v svojo državo izvora, države članice uporabljajo začasno ali drugo ustrezno zaščito v skladu s svojim nacionalnim pravom. Države članice lahko začasno zaščito odobrijo tudi drugim državljanom in državljankam tretjih držav, ki so zakonito prebivali v Ukrajini in se ne morejo vrniti.

⁴ Sporočilo o operativnih smernicah za izvajanje začasne zaščite (C(2022) 1806 z dne 21. marca 2022).

⁵ To delo temelji na smernicah držav članic v okviru enotne ureditve EU za politično odzivanje na krize.

vsej EU uporabljale čim učinkoviteje, pri čemer bo povezovala vsa orodja in instrumente na ravni EU, da bi se lahko odzvali na potrebe držav članic. Pri tem bo posebno pozornost namenila najranljivejšim, zlasti otrokom. V prvem tednu delovanja platforme se je šest držav članic skupaj z Norveško zavezalo, da bodo sprejele ljudi, ki so pobegnili iz Ukrajine in zelo obremenjevali sprejemne zmogljivosti Moldavije. Za hitro izvajanje in rezultate solidarnostne platforme bo bistvenega pomena dejavno sodelovanje vseh deležnikov, držav članic in agencij. Pregledni in posodobljeni podatki⁶ držav članic bodo ključni za učinkovito usklajevanje, da bi bili ljudje preusmerjeni v države članice z zadostnimi zmogljivostmi.

Glede na obseg potreb so vsi družbeni sektorji vključeni v zagotavljanje dostopa do pravic, povezanih z začasno zaščito, tj. do nastanitve, izobraževanja, zdravstvenega varstva in delovnih mest. Poleg civilne družbe, organizacij, ki jih vodijo migranti, in diaspore imajo pomembno vlogo lokalni in regionalni organi, podjetja, socialni partnerji, zdravstvene, socialne in zaposlitvene službe, službe za zaščito otrok, ustanove za varstvo otrok in šole. Ta zaveza bo podprta z obsežnimi novimi prizadevanji na ravni EU, s čimer se bo čim bolj povečal učinek razpoložljivih finančnih sredstev in izkoristil širok nabor strokovnih mrež.

Podpora številnim prišlekom, ki v Evropo bežijo pred vojno proti Ukrajini, zahteva človečnost in prožnost. To je velik izziv za učinkovito organizacijo in usklajevanje na strani EU, pa tudi z ukrajinskimi organi in mednarodnimi partnerji. EU se sooča z edinstvenim izzivom in bo s skupnimi močmi pomagala ljudem v stiski v skladu z našimi vrednotami in evropskim načinom življenja.

Komisija bo:

- ***mobilizirala ključne mreže, da bi prek solidarnostne platforme podprla države članice pri čim učinkovitejši uporabi virov in strokovnega znanja po vsej EU,***
- ***pomagala državam članicam pri hitri in prilagodljivi uporabi sredstev EU, da bo mogoče hitro zagotoviti prilagojeno financiranje v podporo prizadevanjem držav članic, ključnih organizacij in civilne družbe za uveljavljanje pravic, podeljenih z začasno zaščito,***
- ***vzpostavila namenske strukture, da bodo lahko države članice prvega vstopa in namembne države članice ter drugi ključni ponudniki storitev čim prej začeli uporabljati najboljša razpoložljiva orodja.***

1. ZAGOTAVLJANJE VARNEGA ZATOČIŠČA V EVROPI

Ukrajinke in Ukrajinci so zaradi ruske agresije prisiljeni zapuščati svojo državo in mnogi upajo, da se bodo sčasoma vrnil domov, vendar je še vedno zelo negotovo, kako hitro bodo to lahko storili. Zato mora biti podpora ***takojšnja***, upoštevati pa mora tudi ***možnost podaljšanega bivanja***. To se odraža v zasnovi direktive o začasni zaščiti, ki določa začetno zaščito za eno leto, ki pa bi se lahko samodejno dvakrat podaljšala za šest mesecev. Podpora državam članicam bo združevala podporo pri reševanju sedanjih izzivov z obravnavanjem njihovih predvidljivih potreb v srednjeročnem obdobju.

Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027⁷ zagotavlja trden okvir za usmerjanje dela ter pomoč pri ohranjanju vezi med osebami, razseljenimi iz Ukrajine, in

⁶ Vključno s podatki o tokovih in številu ljudi na ozemljih držav članic ter o razpoložljivih nastanitvenih zmogljivostih.

⁷ COM(2020) 758 final z dne 24. novembra 2020.

gostiteljskimi skupnostmi, ki smo jim trenutno priča. V načrtu je poudarjeno, kako pomembno je v oblikovanje ukrepov vključiti širok nabor deležnikov, vključno s samimi prišleki in skupnostmi v diaspori. To je ključno za učinkovito komunikacijo, opolnomočenje in prevzemanje odgovornosti. Za čim večjo učinkovitost prispevkov javnih organov, človekoljubnih organizacij in civilne družbe je prav tako pomembno usklajevanje, po možnosti tudi z ukrajinskimi organi. Komisija je mobilizirala skupnosti Erasmus+ in evropske solidarnostne enote ter kulturne skupnosti, da bi prilagodila njihove aktivnosti v podporo prišlekom.

Prišleki in njihove gostiteljske skupnosti bi morali **čim prej prejeti ciljno usmerjeno pomoč**. To odraža obsežno podporo, ki je že potrebna in jo zagotavljajo ukrajinske neposredne sosede Poljska, Romunija, Madžarska in Slovaška. S tega bo poudarek hitro prešel na pomoč razseljenim osebam, da se ustalijo. Najboljši način, kako zmanjšati odvisnost od zunanje podpore in izboljšati interakcijo z gostiteljskimi skupnostmi, je, da se prišlekom pomaga doseči določeno stopnjo finančne avtonomije, in sicer predvsem z iskanjem zaposlitve v skladu z njihovimi znanji, spretnostmi in kvalifikacijami, ter da se jim zagotovi dostop do nastanitve, izobraževanja, zdravstvenega varstva in drugih socialnih storitev. Kadar je to mogoče, lahko ukrajinski organi še vedno zagotovijo evidence in informacije, ki bodo državam članicam pomagale pri učinkovitejšem usmerjanju podpore, pri čemer bo storjeno vse, da bi se pomagalo tistim, ki nimajo dokumentov.

Eden od ključnih dejavnikov za pomoč prišlekom bodo **informacije** o zagotovljenih pravicah. Informacije, zagotovljene na meji, so že bile zelo dragocene. Vzpostavljeno je bilo spletišče za podporo ljudem, ki bežijo iz Ukrajine⁸, ki jim bo pomagalo razumeti njihove pravice v EU. Spletišče vsebuje informacije o prečkanju meje, pravicah ob prihodu in nadaljnjem potovanju. Komisija bo še naprej sodelovala z agencijami EU, državami članicami, agencijami ZN in drugimi partnerji, da bi ljudem zagotovila informacije, ki jih potrebujejo, ter se borila proti proruskim dezinformacijam, namenjenim širjenju dvomov in negotovosti.

Za spodbujanje odziva EU bodo ključni tudi **točni podatki**, vključno s podatki o potrebah, posebnih ranljivostih in zdravstvenem stanju, družinskih vezeh, starostnih skupinah, znanjih in spretnostih ter izbranih namembnih krajih prišlekov v Evropi. Bistveno bo, da si države članice izmenjujejo točne, primerljive in posodobljene podatke, da se omogoči učinkovita solidarnost na vseh področjih. Mreža EU za pripravljenost na migracije in krizno upravljanje že deli dragocene podatke in se bo osredotočila na posebna vprašanja, kot so število mladoletnikov brez spremstva, invalidi ali sprejemne zmogljivosti, primerne za družine. Solidarnostna platforma in druge ključne mreže že delujejo, da bi se zmogljivosti uskladile s potrebami in obravnavala vprašanja, kot je odkrivanje vrzeli v znanjih in spretnostih, ki jih lahko prišleki zapolnijo. Proučili se bodo tudi nadaljnji načini zbiranja podatkov o gibanju prebivalstva.

Pomoč prišlekom iz Ukrajine, da se ustalijo v EU, bo zagotovljena tudi v obliki podpore pri **premagovanju kulturnih in jezikovnih ovir**, kar velja tako za odrasle kot tudi za otroke. EU lahko pomaga s pobudami, kot so podpora sprejemnim centrom, spletišča s praktičnimi navodili za povezovanje z lokalno skupnostjo in javnimi službami, dodajanje ukrajinskega jezika orodjem za pomoč iskalcem zaposlitve ter promocija obstoječih spletišč za e-učenje v ukrajinskem jeziku. Ukrajinski jezik je bil nedavno dodan tudi kot eden od jezikov orodja

---

⁸ [Informacije za osebe, ki bežijo pred vojno v Ukrajini | Evropska komisija \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/information-for-people-fleeing-war-in-ukraine).

Evropske komisije za strojno prevajanje in je na voljo nacionalnim javnim organom v podporo njihovem delu⁹. Financiranje vključevanja omogoča, da je učenje jezikov takoj na voljo vsem starostnim skupinam. Pri medkulturnem povezovanju lahko pomagajo tudi kulturni posredniki in tolmači, med njimi tudi sami prišleki in tisti iz diaspore.

Vključevanje prišlekov iz Ukrajine v normalno življenje pomeni tudi zagotavljanje **dostopa do bančnih računov** v EU, da lahko ljudje prejemajo socialno podporo ali plače ali izvršujejo plačila. Upravičenci do začasne zaščite imajo pravico do osnovnega bančnega računa¹⁰. Komisija je v stiku z bančnim sektorjem, da bi zagotovila izvajanje, kar bo del informacijskih kampanj. Poleg tega smernice za izvajanje direktive o začasni zaščiti priporočajo, da države članice olajšajo odprtje bančnega računa še pred izdajo dovoljenja za prebivanje.

EU ne namerava le sprejeti ljudi, ki bežijo pred vojno, temveč jim zagotoviti **varnost** v Evropi. Velika večina tistih, ki jim je uspelo vstopiti v EU, so ženske, otroci in starejši, pri čemer je približno polovica prišlekov otrok. Bistveno je, da nihče od njih v teh novih razmerah ne bo izpostavljen novih nevarnostim. Nevladne organizacije in drugi, ki delujejo v obmejnih regijah, so opozorili na tveganje, da bi ljudje lahko postali žrtve lažnih ponudb nastanitve ali prevoza in se znašli v rokah trgovcev z ljudmi. Velikemu tveganju so izpostavljeni zlasti otroci, mladoletniki brez spremstva in sirote, registracija ob prvem vstopu pa je ključnega pomena za zagotovitev spoštovanja otrokove koristi v vseh fazah. Gibanje vsakega otroka bi moralo biti sledljivo od trenutka, ko zapusti Ukrajino, do trenutka prihoda v namembno državo. Europol poroča, da trgovci z ljudmi prežijo na mladoletnike brez spremstva na meji, in je države članice opozoril, naj prijavijo vse sumljive primere. V skladu z otrokovo koristjo je treba v celoti spoštovati nacionalne zakone in postopke za preverjanje in spremljanje postopkov za rejniške družine in druge gostitelje. Mreža nacionalnih poročevalcev o trgovini z ljudmi je v celoti pripravljena podpreti učinkovito registracijo subjektov in oseb, ki zagotavljajo nastanitev in prevoz. Ženske in dekleta, ki bežijo pred oboroženimi spopadi, so izpostavljene posebnim tveganjem, za njihovo zaščito pa so potrebni ciljno usmerjeni ukrepi¹¹.

Polno spoštovanje temeljnih pravic mora biti temelj za odziv EU ne glede na državljanstvo ali etnično pripadnost prišlekov. Vsi ukrepi EU bodo posebno pozornost namenili nediskriminaciji in specifični ranljivosti posameznih skupin, pri katerih obstaja večje tveganje diskriminacije, vključno z **Romi in drugimi manjšinami** ter skupnostjo **LGBTIQ** oseb, in sicer od prvega prihoda do sprejema in vključevanja.

2. POSEBNA ZAŠČITA ZA OTROKE

Ker je polovica tistih, ki so zapustili Ukrajino zaradi ruske invazije, otrok, je EU odločena, da bo dajala prednost zagotavljanju njihovega ustreznega varstva. Za to bodo potrebna posebna prizadevanja, in sicer že od trenutka identifikacije in registracije. Vse javne službe in civilna družba bodo morale biti pripravljene odzvati se in zagotoviti, da so pravice in koristi teh otrok zaščitene. Za podporo socialnemu vključevanju, rejništvu, psihosocialnemu svetovanju in izobraževanju so na voljo sredstva EU.

---

⁹ Strojno prevajanje za javne uprave – eTranslation (europa.eu).

¹⁰ Glej Direktivo 2014/92/EU o plačilnih računih.

¹¹ Glej predlog Komisije za direktivo o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (COM(2022) 105 z dne 8. marca 2022).

Vsak otrok, ki je zbežal iz Ukrajine, je doživel travmo zaradi vojne in njenih posledic. Otrokom je treba **zagotoviti hiter dostop do pravic** brez diskriminacije, vključno s potrebno psihosocialno podporo, zdravstvenim varstvom in izobraževanjem (glej spodaj)¹². Otrokom bi moralo osebje, usposobljeno za delo na področju zaščite otrok, zagotoviti informacije o njihovem položaju, ki so prilagojene njihovi starosti. Posebno pozornost in podporo je treba nameniti sirotam, mladoletnikom brez spremstva, otrokom, ločenih od družine, otrokom s posebnimi potrebami in invalidnim otrokom.

Nacionalni uradi članic za otroke in službe za zaščito otrok v državah članicah imajo ključno vlogo pri zagotavljanju ustrezne podpore in zaščite vseh otrok, ki prihajajo iz Ukrajine. Pri zagotavljanju konkretne pomoči in psihološke podpore otrokom, ki prihajajo iz Ukrajine, imajo lahko ključno vlogo tudi mladinske organizacije in mladinski delavci¹³. Pri obravnavanju psiholoških travm in spodbujanju vključevanja so lahko pomembne tudi kulturne in športne dejavnosti. Zlasti so pomembne dobro usklajene in jasno opredeljene odgovornosti in kontaktne točke.

Strategija EU o otrokovih pravicah določa celovit okvir ukrepov za zagotovitev, da se v celoti upoštevajo potrebe otrok. V okviru evropskega jamstva za otroke¹⁴ so zdaj imenovani **nacionalni koordinatorji** in ta mesec so bili predstavljeni nacionalni akcijski načrti, v središču katerih so bili že pred rusko invazijo Ukrajine otroci z migrantskim ozadjem. Ti koordinatorji bodo imeli posebno vlogo pri spodbujanju in usklajevanju prizadevanj z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi ter pri izmenjavi dobre prakse na ravni EU. Poleg tega bo 31. marca vzpostavljena mreža EU za otrokove pravice, ki bo združevala nacionalne predstavnike, mednarodne organizacije, nevladne organizacije, varuhe človekovih pravic in tudi otroke same.

Izziv, ki ga predstavlja veliko število prišlekov, ne sme preprečiti, da bi bili registrirani vsi **otroci brez spremstva**. Slednji bi morali prejeti celovito in varno podporo, predstavnik služb za zaščito otrok pa bi moral biti prisoten čim prej. V primeru otrok, ločenih od družine (tistih, ki prihajajo z odraslimi, ki niso njihovi običajni skrbniki), bi morali nacionalni organi preveriti ustrezne dokumente, da bi potrdili identiteto otroka in soglasje staršev. V okviru programov za iskanje družin bi si bilo treba prizadevati za ponovno združitve mladoletnikov brez spremstva z družinskimi člani v drugih delih EU. To lahko traja dlje časa in zahteva dodatno previdnost pri določanju dolgoročnih rešitev za te otroke. Komisija bo sodelovala z mednarodnimi organizacijami in državami članicami pri ponovnem združevanju družin, ločenih zaradi vojne.

Otroci iz ustanov v Ukrajini, kot so sirotišnice ali druga zavetišča, zlasti invalidi, zaradi svoje ranljivosti in posebnih potreb zahtevajo takojšnjo napotitev na organe za zaščito otrok. Za otrokovo korist je pogosto najboljša možnostčasno rejništvo ali druga oskrba v skupnosti, če so vzpostavljeni potrebni zaščitni ukrepi.

Države članice so pozvane, naj bodo še posebej pozorne na **otroke, ki so izpostavljeni nevarnosti** trgovine z ljudmi ali ugrabitve. Na široko bi bilo treba oglaševati vseevropsko

---

¹² Sporočilo o operativnih smernicah za izvajanječasne zaščite (C(2022) 1806 z dne 21. marca 2022).

¹³ Deležniki in nacionalni koordinatorji evropskega leta mladih so prav tako pozvani, naj preoblikujejo aktivnosti na nacionalni ravni, da bi mlade pritegnili k zagotavljanju podpore in izkazovanju solidarnosti.

¹⁴ COM(2021) 142 z dne 24. marca 2021. Glej tudi Sporočilo Komisije – Zaščita otrok pri migracijah (COM(2017) 211 z dne 12. aprila 2017). V skladu z evropskim jamstvom za otroke države članice otrokom v stiski zagotavljajo dostop do brezplačne predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja, brezplačnega zdravstvenega varstva, zdrave prehrane in ustrezne nastanitve. Ena od ključnih ciljnih skupin so otroci z migrantskim ozadjem.

telefonsko številko za pomoč otrokom 116000 za pogrešane otroke. Prenovljeni schengenski informacijski sistem, ki bo začel delovati v prihodnjih mesecih, bo omogočil ne le vnos razpisov ukrepov za pogrešane otroke, temveč tudi vnos „preventivnih“ razpisov ukrepov. To bi bilo treba v celoti izkoristiti.

Poleg splošnih smernic o premestitvah upravičencev dočasne zaščite Komisija pripravlja posebne standardne operativne postopke za **premestitve mladoletnikov brez spremstva**. Ti se razvijajo v sodelovanju z državami članicami ter agencijami EU in ZN za zagotovitev, da se daje prednost otrokovi koristi. S postopki bodo seznanjeni vsi ustrezni organi, da bi se zagotovil okvir in da se vsi primeri otrok brez spremstva in otrok, ločenih od družine, ne glede na nujnost obravnavajo s potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Solidarnostna platforma bo dajala prednost varnim premestitvam mladoletnikov brez spremstva (glej spodaj).

3. DOSTOP DO IZOBRAŽEVANJA

Ker je med osebami, ki bežijo iz Ukrajine, tako veliko otrok, se izobraževalni sistemi soočajo z **ogromnim logističnim izzivom in tudi veliko družbeno odgovornostjo**. Hitra vrnitev otrok v predšolsko vzgojo ali šolanje bo pomemben dejavnik pri ponovni vzpostavitvi stabilnosti, ki bo prispeval k ublažitvi psihološkega stresa. Pričakuje se, da bo velika večina otrok prihajala iz ločenih družin, od katerih jih bo veliko tudi brez spremstva. Šole, ustanove za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter ustanove za predšolsko vzgojo lahko pomagajo pri povezovanju razseljenih otrok in mladih s socialnimi in zdravstvenimi službami, vključno s psihosocialno podporo, ter ustvarjanju občutka skupnosti. Otrok s pravico do šolanja je več milijonov, kar zahteva znatno povečanje infrastrukture in osebja. Za to bo potreben pristop Ekipa Evropa, pri čemer bodo sredstva EU podpirala države članice na nacionalni in lokalni ravni ter izkoristila obstoječo podporo.

Število otrok bo v nekaterih regijah verjetno večje kot v drugih. Sprva jih bo največ v državah, ki mejijo na Ukrajino, in te države članice bodo potrebovale takojšnjo pomoč, kmalu pa bodo tudi drugi namembni kraji v Evropi lahko gostili večje skupine otrok in bodo potrebovali ciljno usmerjeno podporo. **Najnujnejša prednostna naloga** je, da se tem otrokom ponudi prostor, kjer se počutijo varne in imajo dostop do izobraževanja, nato pa je treba obravnavati jezikovne ovire in psihološke travme. Različne lokalne razmere bodo zahtevale različne kombinacije neposrednega vključevanja v lokalni izobraževalni sistem in začasnih sprejemnih razredov, da bi se otroci najprej pripravili na vključitev v redni izobraževalni sistem. Ob prihodu je pomembno vzpostaviti stik z družinami ter staršem in skrbnikom zagotoviti vse potrebne informacije¹⁵. Številni otroci so verjetno že nekaj časa brez formalnega izobraževanja in potrebujejo posebno pomoč, da nadoknadijo zamujeno, drugi pa imajo posebne potrebe. V takih primerih imajo lahko za otroke pomembno vlogo središča neformalnega izobraževanja. Poleg psihosocialne oskrbe in jezikovnih tečajev je pomemben tudi dostop do izvenšolskih dejavnosti, kot so športne in kulturne dejavnosti. Dodatna podpora, vključno z zaposlovanjem ukrajinsko govorečih učiteljev, bi pomagala pri vključevanju in premostitvi jezikovnih ovir.

Države članice proučujejo, kakšna prožnost je potrebna ter kako hitro prilagoditi **pravna in upravna pravila**, da bi zagotovile dostop do šolskih sistemov in pritegnile dodatne učitelje,

---

¹⁵ Platforma za e-učenje EU Academy bo zagotavljala izobraževalno podporo, med drugim tudi za vključevanje begunskih otrok, njihovih odraslih družinskih članov in skrbnikov. Platforma lahko tudi gosti posebne medijske kanale, namenjene izobraževanju (za podkaste ter video pogovore v živo in posnetke).

med drugim tudi s priznavanjem izobrazbe, pridobljene v Ukrajini. To bo vključevalo tudi proučitev morebitnih finančnih ovir za izobraževanje. Prav tako se je treba lotiti priprav na nemoten začetek naslednjega šolskega semestra, pri čemer je treba proučiti zmogljivosti, pripraviti učitelje, opredeliti odzive na potrebe posebnih skupin ter obravnavati potrebe po jezikovnem usposabljanju ali prevajanju. Ti elementi bodo bistveni za zagotovitev vključujočega šolskega okolja. **Skladi kohezijske politike** EU lahko pomagajo financirati širok nabor dejavnosti za podporo vključevanju v izobraževanje. To vključuje jezikovne tečaje. Program Erasmus+ lahko zaposlenim pomaga pri začasnem delu v primeru velikega števila razseljenih oseb, Komisija pa bo podprla prizadevanja za iskanje ustreznega osebja in strokovnega znanja prek nacionalnih agencij Erasmus+¹⁶. Institucije, ki že sodelujejo v projektih sodelovanja Erasmus+, se lahko prilagodijo novim potrebam, med drugim tudi v tesnem sodelovanju s skladi kohezijske politike. Komisija bo združila države članice, da bi spodbudila izmenjavo izkušenj in opredelila, kaj je potrebno za nadaljevanje izobraževanja razseljenih otrok. Poleg tega jih bo podpirala z združevanjem strokovnega znanja, ki je na voljo po vsej Evropi, o učinkovitem vključevanju razseljenih otrok v nacionalne izobraževalne sisteme, vključno z visokošolskim izobraževanjem, med drugim tudi prek sprejemnih razredov in digitalnega izobraževanja. Komisija bo tudi organizirala vzajemno učenje ter združila politične smernice o vključevanju otrok in najstnikov v šolanje ali nadaljnje usposabljanje ali študij.

Čeprav bo prednostna naloga pomagati otrokom, da se naučijo jezika države gostiteljice, da bi se lahko vključili v redno šolanje, bodo morali še naprej razvijati znanja in spretnosti v svojem maternem jeziku, vsaj v prehodnem obdobju pa bodo potrebovali **šolsko gradivo** v ukrajinskem jeziku. Urad za publikacije EU je v sodelovanju z ukrajinskimi organi pripravljen tiskati učbenike v ukrajinskem jeziku za učence, ki so trenutno v EU. Učno gradivo in jezikovni tečaji, za katere lahko Komisija pridobi pravice, se lahko objavijo tudi v elektronski obliki na javni platformi **School Education Gateway**, ki učiteljem in drugim deležnikom na področju izobraževanja zagotavlja brezplačne informacije in gradivo za poklicni razvoj. Platforma bo služila kot točka „vse na enem mestu“, ki bo povezovala izobraževalno gradivo iz Ukrajine z gradivom držav članic v ukrajinskem jeziku. Ena od pobud bo vključevala tudi sodelovanje s **ponudniki izobraževalne tehnologije s sedežem v EU** na podlagi dela, ki so ga razvili ukrajinska vlada, države članice in drugi priznani viri, da bi se zagotovile ciljno usmerjene digitalne izobraževalne vsebine na nadgradljivih lokalnih platformah. To bo odvisno tudi od dostopa otrok do opreme za uporabo digitalnih izobraževalnih vsebin, v ta namen pa bi se lahko organizirale donacije neuporabljenih, obnovljenih in novih naprav s strani državljanek in državljanov, podjetij in javnih ustanov. Pomagajo lahko tudi telecentri in lokalna središča, kjer lahko ljudje izboljšajo svoja digitalna znanja in spretnosti, in sicer z zagotavljanjem dostopa do spletnega izobraževanja in učenja.

Bistveno bo izkoristiti zmogljivosti ukrajinskih učiteljev in učiteljic, ki so prispeli v Evropo. **Skupnost eTwinning** lahko prek skupin, ustanovljenih v varnem prostoru platforme, pomaga podpreti učiteljice in učitelje, ki se soočajo z izzivom vključevanja prišlekov in obravnavanja vojne med poukom. Poleg ukrajinskih učiteljev in učiteljic, ki so že vključeni v eTwinning, lahko sodelujejo vsi učitelji in učiteljice, ki so zapustili državo in vzpostavili povezave s šolo.

Poleg podpore osnovnošolskemu in srednješolskemu izobraževanju **visokošolske ustanove** že proučujejo, kako sprejeti in vključiti študente in študentke in akademsko osebje, ki bežijo iz Ukrajine, v svoje kampuse. Potrebna je prožnost, da se olajša dostop do predavanj in ponudijo priložnosti študentkam in študentom, ki so upravičeni do začasne zaščite in morajo

---

¹⁶ Izkoristi se lahko tudi elektronska platforma za izobraževanje odraslih v Evropi [EPALE](#).

nadaljevati izobraževanje. V ta namen bo treba hitro proučiti, kako priznati in upoštevati visokošolske kreditne točke in kvalifikacije, pridobljene v Ukrajini¹⁷. Prožnost programa financiranja **Erasmus+** in sinergije s skladi kohezijske politike se bodo uporabile za podporo izobraževanju študentov in študentk ter vključevanju visokošolskega osebja, ki prav tako bežijo pred vojno. Poleg tega bo program Erasmus+ spodbujal vzajemno učenje med državami članicami za visokošolske ustanove in osebe.

4. DOSTOP DO ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Številni, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini, prihajajo v Evropo v ranljivem zdravstvenem stanju. Mnogi so se na poti soočili z resnimi težavami ali so celo ranjeni. Nekateri imajo že obstoječe bolezni, ki jih je treba ves čas zdraviti, in nekatere ženske so noseče. Številni bi lahko zaradi svojih nedavnih izkušenj utrpeli težave, povezane z duševnim zdravjem. Otroci imajo specifične potrebe, pri čemer bi bilo treba še posebno prednost dati psihosocialni oskrbi, prehrani in skrbi za posebne potrebe ali invalidnost.

Direktiva o začasni zaščiti poudarja pravice oseb, ki spadajo na njeno področje uporabe, do socialnega in zdravstvenega varstva, vključno z duševnim zdravjem. Komisija priporoča, da države članice zagotovijo širok dostop do zdravstvenih storitev in jih vključijo v javni zdravstveni sistem države članice gostiteljice. Za to bodo potrebne jasne informacije o postopku in pogojih za dostop do zdravstvenega varstva za prišleke. Nekatero obstoječo pobudo EU za vključevanje že vključujejo močno zdravstveno komponento¹⁸. Hkrati bo Komisija proučila, kako bi se lahko priznale kvalifikacije ukrajinskih zdravstvenih delavk in delavcev, med drugim tudi na področju duševnega zdravja, da bi lahko opravljali svojo vlogo pri izpolnjevanju novih potreb.

Prva prednostna naloga je zdravljenje oseb, ki nujno potrebujejo specializirano bolnišnično zdravljenje in oskrbo, ne glede na to, ali gre za nujno medicinsko pomoč ali zdravljenje kroničnih bolezni. Komisija je vzpostavila solidarnostni **mehanizem¹⁹ za medicinske prevoze znotraj EU** iz držav članic, ki mejijo na Ukrajino in pri katerih so zdravstveni sistemi pod zlasti velikim pritiskom. Države članice so že dale na voljo 10 000 mest, vključno z mesti za bolnike z rakom in opeklinami, pa tudi pediatrične oddelke ter postelje za novorojenčke in njihove matere. Poleg tega so bila državam članicam pod pritiskom dostavljena cepiva, zdravila in medicinska oprema, vključno z reševalnimi vozili.

Komisija poziva države članice, da v celoti izkoristijo nove standardne operativne postopke za medicinske prevoze z uporabo **systema za zgodnje obveščanje in odzivanje** v okviru mehanizma. Ti postopki državam članicam omogočajo, da zaprosijo za podporo pri učinkovitem in varnem prenosu zdravstvenih kartotek pacientov, ter opisujejo ključne elemente, ki jih je treba obravnavati, kot so stanje, potreba po zdravljenju in družinske okoliščine. Medicinska oprema je ključni del delovanja **mehanizma Unije na področju civilne zaščite** za podporo državam članicam. Medtem ko država članica prejemnica krije stroške zdravljenja in oskrbe prihajajočih pacientk in pacientov, lahko mehanizem Unije na področju civilne zaščite podpira in sofinancira zdravstvene evakuacije in dostavo medicinske opreme. Državam članicam je olajšal doniranje zdravil, rutinskih cepiv in opreme za pomoč pri obravnavanju nujnih zdravstvenih potreb. Za pospešitev medicinskega prevoza pacientov

¹⁷ To bo podprto z mrežo nacionalnih informacijskih centrov za priznavanje visokošolskih diplom.

¹⁸ Na primer partnerstvo za vključevanje v okviru agende za mesta.

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news/ukraine-commission-sets-european-solidarity-mechanism-intra-eu-medical-transfers-refugees-and-2022-03-08_en

in pacientk je Komisija v tesnem sodelovanju z državami članicami in SZO Evropa pripravljena podpreti vzpostavitev **triažnih vozlišč** v najbolj prizadetih državah članicah za pacientke in paciente neposredno na meji, ki bodo omogočala postavitev prve diagnoze, opredelitev nujnosti in določitev bolnišnic, v katere bodo napoteni. Mehanizem Unije na področju civilne zaščite lahko državam članicam pomaga tudi pri pošiljanju zdravstvenega osebja na teren.

Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) stalno spremlja zdravstvene razmere, vključno s tveganjem za nalezljive bolezni zaradi izrednih humanitarnih razmer. Zagotavlja praktične javnozdravstvene smernice in podporo na terenu za države, ki se spoprijemajo z množičnim prihodom razseljenih oseb. To je odvisno od tega, ali bodo države članice vzpostavile trdne sisteme nadzora²⁰ in zaprosile za potrebno podporo na terenu, da bi pomagale pri obravnavanju izbruhov bolezni in povečanju števila cepljenj. ECDC je izdal tudi **smernice za preprečevanje in obvladovanje nalezljivih bolezni**²¹, da bi se povečala ozaveščenost izvajalcev zdravstvenih dejavnosti v skupnostih o potrebi po zagotavljanju dostopa do storitev in neprekinjenosti programov cepljenja ter do podpore na področju duševnega in psihosocialnega zdravja.

Precepljenost v Ukrajini je v primerjavi z EU nizka, še zlasti glede tuberkuloze, otroške paralize, ošpic in COVID-19. Standardno cepljenje otrok bi bilo treba obravnavati kot prednostno nalogo, posebne kampanje cepljenja pa bi nacionalnim zdravstvenim delavkam in delavcem pomagale pri uvedbi tega cepljenja. V tej fazi številni ljudje bivajo v sprejemnih centrih ali drugih skupnih nastanitvenih objektih in so lahko še posebej izpostavljeni tveganju okužbe. Organ Komisije za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere podpira javno naročanje in dobavo cepiv, pri čemer upošteva, da je pri cepljenju otrok za popolno zaščito potrebnih več odmerkov, razporejenih na več mesecev. Ključnega pomena za uvedbo cepiv je, da so lahko dostopna vsem, ki prihajajo iz Ukrajine, kar zahteva dobro komunikacijo in načrtovanje na vseh območjih, kjer ljudje ostanejo dlje. Razmere bodo povečale splošne potrebe EU po zdravilih, EU in države članice pa bodo sodelovale pri spremljanju in reševanju vprašanj v zvezi z oskrbo. To se lahko razširi na nabavo nadaljnjih cepiv in zdravil, če bi države članice izrazile tako potrebo.

Bistven je enostaven, hiter in brezplačen dostop do cepljenja proti **COVID-19** za tiste, ki še niso zaključili prvega cepljenja ali prejeli obnovitvenega odmerka. Zlasti je pomembno zagotoviti varnost najranljivejših. Zaloge cepiv proti COVID-19 v EU zadostujejo za kritje potreb tistih, ki prihajajo iz Ukrajine. Komisija priporoča, naj države članice med postopkom prihoda zagotovijo brezplačno testiranje na COVID-19.

Komisija bo v sodelovanju z nevladnimi organizacijami in civilno družbo okrepila ciljno usmerjene ukrepe na področju **duševnega zdravja in pomoči po travmatični izkušnji** za osebe, ki bežijo pred vojno. To bo vključevalo podporo povečanju zmogljivosti, razporejenih na terenu za zagotavljanje psihološke podpore v kriznih razmerah, in vzpostavitev mreže ukrajinskih strokovnjakov za duševno zdravje v EU²². Pri pobudi v okviru Programa EU za zdravje se bo zbirala in izvajala dobra praksa na področju duševnega zdravja in dobrega počutja, pri čemer bo posebna pozornost namenjena travmam, ki so jih doživeli ti ljudje.

²⁰ To lahko velja tudi za okoljski nadzor odpadne vode, da se ugotovi prisotnost virusov.

²¹ [Operativni vidiki javnega zdravja za preprečevanje in obvladovanje nalezljivih bolezni v okviru ruske agresije proti Ukrajini \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/operational-views-public-health-prevention-control-infectious-diseases-framework-russian-aggression-ukraine_en).

²² Komisija bo sodelovala tudi pri pilotnem projektu, povezanem s svežnjem minimalnih storitev na področju duševnega zdravja in psihosocialnih storitev, ki so ga pripravile Svetovna zdravstvena organizacija, UNICEF in druge agencije ZN.

V okviru platforme zdravstvene politike EU²³ je bila vzpostavljena namenska mreža za izmenjavo informacij in usklajevanje novih pobud v zvezi z vprašanji javnega zdravja.

5. DOSTOP DO DELOVNIH MEST

Pravica do **dostopa do trga dela** je ključni vidik pravic, ki so na voljo osebam, ki so upravičene do začasne zaščite EU. Da bi preprečili morebitne napetosti, je treba ustrezno pojasniti in sporočiti resnične vzajemne koristi udeležbe oseb, ki bežijo pred vojno v Ukrajini, na trgu dela. Zgodnja zaposlitev lahko močno vpliva na življenje prišlekov, saj jim omogoča ekonomsko neodvisnost in vključevanje v lokalno skupnost, hkrati pa zmanjšuje gospodarsko breme v gostiteljskih skupnostih. Pomen ponudbe dostopa do trga dela je bil poudarjen v skupni izjavi ministrov za socialne zadeve Češke, Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Romunije in Slovaške, ki med drugim gostijo največ prišlekov. V svoji izjavi²⁴ poudarjajo tudi potrebo po podpori EU.

Direktiva o začasni zaščiti določa, da bi morale imeti osebe z začasno zaščito možnost, da opravljajo **zaposlitvene ali samostojne dejavnosti** ter se **poklicno usposablajo**. Komisija poziva države članice, naj v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji nemudoma sprejmejo nacionalne ukrepe za izvajanje teh določb. Obveščanje zadevnih oseb o njihovih pravicah je bistveno, da bodo lahko prišleki čim prej začeli delati.

Prav tako bi morala zanje veljati **enaka obravnava** v smislu plačila in drugih delovnih pogojev. Komisija priporoča, naj države članice pravice do dostopa do trga dela EU, ki jih zagotavlja direktiva o začasni zaščiti, razlagajo na najširši možni način, pri čemer naj izjeme glede prostega gibanja na notranjem trgu uporabijo le v ustrezno utemeljenih okoliščinah. Za upravičence in upravičenke do začasne zaščite EU je dostop do trga dela EU pravica. Komisija spodbuja tudi odobritev takega dostopa upravičencem do zaščite v skladu z nacionalnim pravom. To bi olajšalo finančno avtonomijo in integracijski proces za vse, ki so upravičeni do določene oblike zaščite v EU.

Pomoč prišlekom pri pridobivanju potrebnih znanj in spretnosti za vstop na trg dela EU je ključna naloga financiranja kohezijske politike EU in novega kohezijskega ukrepa za begunce v Evropi (CARE) ter Sklada za azil, migracije in vključevanje. To bi lahko vključevalo **pomoč pri pripravi na zaposlovanje** ali podjetništvo, in sicer z jezikovnimi tečaji, svetovanjem, osnovnim usposabljanjem ali podporo podjetjem, pri čemer bi lahko države članice pomoč prilagodile svojim potrebam. Jezikovna in osnovna digitalna znanja in spretnosti se lahko razvijejo tudi z uporabo mrež v okviru pakta za znanja in spretnosti za povezovanje regionalnih in mestnih organov, izobraževalnih organizacij in nevladnih organizacij, ki so vključeni v podporo ljudem, ki so pobegnili iz Ukrajine. Komisija je v **orodje EU za profiliranje znanj in spretnosti** državljanek in državljanov tretjih držav dodala ukrajinski jezik, da bi pomagala ukrajinskim iskalkam in iskalcem zaposlitve in tistim, ki želijo nadaljevati študij.

Glede na veliko število žensk, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini in so dejansko samohranilke v EU, bo **dostop do nege in varstva otrok** ter predšolske vzgoje in izobraževanja bistven za njihovo udeležbo na trgu dela. Skladi v okviru kohezijskega ukrepa za begunce v Evropi lahko podpirajo storitve in infrastrukturo na tem področju.

²³ Vzpostavljena je tudi posebna mreža za podporo Ukrajini, sosednjim državam članicam EU in Moldaviji.

²⁴ <https://www.lm.gov.lv/en/article/joint-statement-ministers-social-affairs-czech-republic-baltic-states-poland-romania-and-slovakia>

Delodajalci in ustanove za usposabljanje morajo biti sposobni razumeti znanja in spretnosti tistih, ki prihajajo iz Ukrajine. Komisija razvija nove smernice za lažje **priznavanje poklicnih kvalifikacij**, pridobljenih v Ukrajini, nadaljevalo pa se bo tudi delo z Evropsko fundacijo za usposabljanje za primerjavo evropskega ogrodja kvalifikacij in ukrajinskega nacionalnega ogrodja kvalifikacij. Poleg tega Komisija proučuje potencial evropskih digitalnih potrdil za učenje za ponovno izdajo diplom v digitalni obliki za tiste, ki nimajo potrebnih dokumentov, ker so pobegnili pred vojno. Evropska fundacija za usposabljanje vzpostavlja spletišče za pomoč Ukrajincem in Ukrajinkam pri priznavanju njihovih kvalifikacij in drugim, ki potrebujejo pomoč pri njihovi razlagi.

Med pravicami, ki jih zagotavlja direktiva o začasni zaščiti, je pravica do možnosti izobraževanja za odrasle in poklicnega usposabljanja. Podpora osebam, ki prihajajo iz Ukrajine, pri preusposabljanju lahko prispeva tudi k izpolnjevanju potreb trga dela EU ter odpravljanju **vrzeli v znanjih in spretnostih**. Evropski organ za delo je opredelil²⁵ 28 poklicev, ki predstavljajo 14 % delovnih mest v EU in v katerih je zaposlenih premalo oseb. Agencija EU za poklicno izobraževanje in usposabljanje Cedefop analizira milijone prostih delovnih mest po vsej Evropi, da bi proučila, katera znanja in spretnosti so potrebna in kje. Javni zavodi za zaposlovanje bodo imeli ključno vlogo v aktivnih politikah trga dela, da bi izkoristili znanja in spretnosti prišlekov, in bodo delovali kot povezovalci na trgu dela. Komisija je vse javne zavode za zaposlovanje pozvala, naj zberejo informacije o vzpostavljenih ukrepih, in bo pripravila posebne smernice o vključevanju delavk in delavcev iz Ukrajine na trg dela, tudi na podeželskih območjih. Posebna shema podpore, ki bi se v prvi fazi opirala na orodja, ki so na voljo v okviru programa Erasmus za mlade podjetnike, bi lahko podprla tudi ukrajinska zagonska podjetja. Evropska podjetniška mreža lahko zagotovi podporo novim podjetnikom in podjetnicam, ki ustanavljajo podjetja.

Komisija bo vzporedno z evidentiranjem obstoječih znanj in spretnosti prišlekov iz Ukrajine ter pomočjo pri njihovem povezovanju z zavodi za zaposlovanje, razpoložljivimi delovnimi mesti in delodajalci začela pilotno pobudo za **nabor talentov EU**. To spletno orodje bo kandidatkam in kandidatom omogočilo, da predstavijo svoja znanja in spretnosti ter razpoložljivost za delo. Pilotni projekt bo upošteval tekoče uspešne pobude v državah članicah, kot sta Portugalska in Romunija. Razvit bo v sodelovanju z državami članicami, socialnimi partnerji in vsemi ustreznimi deležniki ter naj bi se začel izvajati do poletja. Platforma bi lahko zagotovila posebno pomoč prednostnim sektorjem, kot je pomoč pri iskanju učiteljev za razseljene otroke ali zagotavljanju jezikovnih tečajev ter tolmačev in strokovnih delavcev na področju oskrbe, da bi podprli ključne storitve za prišleke.

Komisija bo sodelovala s **socialnimi partnerji**, da bi upravičence in upravičenke do zaščite in **zasebni sektor** obvestila o pravicah v okviručasne zaščite in programih, vzpostavljenih za uskladitev ponudbe delovnih mest in profilov znanj in spretnosti. Drugi ključni multiplikatorji vključujejo evropsko mrežo za vključevanje in evropsko partnerstvo za vključevanje. Komisija bo okrepila partnerstvo in zajela vključevanje ljudi, ki bežijo iz Ukrajine, na trg dela. Vse te mreže bi lahko prispevale k razvoju programov mentorstva skupaj s civilno družbo na podlagi obstoječega sodelovanja z ukrajinsko diasporo.

6. DOSTOP DO NASTANITVE

---

²⁵ Poročilo o pomanjkanju in presežkih delovne sile, Evropski organ za delo, november 2021.

Osebe, ki bežijo iz Ukrajine, potrebujejo takojšnje zatočišče. Med prvimi prispelimi so se številni zatekli neposredno k družinam in prijateljem. Vendar prišleki vse pogosteje bežijo, ne da bi imeli to srečo, da bi vedeli za svoj namembni kraj. Direktiva o začasnih zaščiti zagotavlja pravico do ustrezne nastanitve, ki ustreza posebnim potrebam prišlekov, ali sredstva za pridobitev nastanitve. To je tudi sestavni del dela solidarnostne platforme: nastanitev bo ključni dejavnik za določitev, kako lahko države članice prispevajo k skupnim prizadevanjem za sprejem ljudi.

Da bi zadovoljili neposredne potrebe prišlekov, na tisoče posameznikov že zagotavlja nastanitev in pomoč, kar dopolnjuje uradne sprejemne zmogljivosti držav članic. Ta velikodušnost kaže na solidarnost in enoten občutek namena, ki ga je Evropa pokazala pri soočanju s temi razmerami brez primere. Nova **pobuda za „varne domove“** bo Evropejkam in Evropejcem, ki dajejo na voljo svoje domove, pomagala s sprejemanjem pobud, ki so jih že sprejele nekatere države članice ter regionalni in lokalni akterji, s čim večjo uporabo obstoječih sredstev EU v ta namen ter z mobilizacijo ciljno usmerjenih finančnih sredstev in spletnih virov glede na potrebe. Podpirala bo tudi nova partnerstva za inovacije na lokalni in nacionalni ravni ter na ravni EU ter izkoristila izkušnje programov zasebnega sponzorstva.

Za okrepitev javnih sistemov za sprejem bodo mobilizirani Sklad za azil, migracije in vključevanje ter skladi kohezijske politike. Države članice, ki morajo močno povečati sprejemne zmogljivosti za zagotavljanje nastanitve, oskrbe in storitev, lahko uporabijo pravila, predvidena za nujna javna naročila, kot med migracijsko krizo v letih 2015 in 2016.

Države članice so pozvane, naj se prek solidarnostne platforme usklajujejo pri omogočanju nadaljnjega gibanja ljudi, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini, in sicer z vzpostavitvijo prometnih povezav med njihovimi glavnimi kraji prihoda, tranzita in namembnimi kraji. Pri tem bi bilo treba upoštevati sprejemne zmogljivosti v državah članicah. To usklajevanje bi moralo ljudem zagotoviti bolj dostojanstveno potovanje do izbranega namembnega kraja, boljše porazdelitev prizadevanj po vsej Evropi in večjo predvidljivost glede števila prišlekov za namembne in tranzitne države članice.

Vendar bodo morda hitro potrebne **trajnejše stanovanjske rešitve**, ki jih je treba vključiti v širše stanovanjske politike držav članic, pri čemer je treba upoštevati potrebe prišlekov in gostiteljskih skupnosti, v katerih so nastanitve že pod pritiskom. Evropski sklad za regionalni razvoj pomaga zagotavljati socialna stanovanja za družine in posameznike v skupnosti ter lahko krije nakup in obnovo nastanitve. Poleg tega bi se lahko predvidela osnovna najemnina za nastanitev. Evropski socialni sklad lahko podpira storitve in nastanitev v skupnosti, zlasti za osebe s posebnimi potrebami, invalide, otroke in starejše.

7. SOLIDARNO UKREPANJE

Prihod toliko ljudi, ki s hitrostjo brez primere bežijo pred vojno, v EU je izziv, s katerim se sooča Unija kot celota, pri čemer se opira na izredna prizadevanja, ki so se pokazala predvsem na Poljskem, v Romuniji, na Madžarskem in Slovaškem. Javni organi, civilna družba in posamezniki kažejo ogromno zavezanost pomoči tistim, ki jo potrebujejo.

EU bo zagotovila, da bodo države članice prejele podporo, ki jo potrebujejo. Komisija prek Centra za usklajevanje nujnega odziva 24 ur na dan in 7 dni v tednu sodeluje pri mobilizaciji pomoči, agencije EU pa v skladu s prošnjami držav članic povečujejo svoje napotitve. Agencija Frontex je do zdaj napotila več kot 250 uslužbencev, to število pa se bo še naprej povečevalo. Agencija EU za azil se odziva na prošnje držav članic za podporo, svoje sodelovanje pa krepi tudi Europol.

Solidarnostna platforma, ki združuje države članice, Komisijo in agencije EU, zbira in proučuje potrebe, ki jih opredelijo države članice, ter usklajuje operativno nadaljnje ukrepanje. Platforma bo z redno izmenjavo informacij zagotovila celovit pregled sprejemnih zmogljivosti v državah članicah. Ponudbe tistih, ki lahko zagotovijo pomoč, bo uskladila s tistimi, ki pomoč potrebujejo, in pomagala pri organizaciji premestitev iz držav članic, ki so pod največjim pritiskom, v tiste z ustreznimi sprejemnimi zmogljivostmi. Tesno bo sodelovala z enotno ureditvijo Sveta za politično odzivanje na krize ter mrežo EU za pripravljenost na migracije in upravljanje kriz, da bi opredelila potrebe, vire in ukrepe. Posebno pozornost namenja potrebam najranljivejših, zlasti otrok.

Pomembno vlogo ima tudi **zasebni sektor**. Komisija proučuje, kako bi lahko skupnim prizadevanjem dodali donacije zasebnih podjetij v naravi. Številni **prevozniki** so samodejno ponudili podporo pri prevozu beguncev, organiziranju humanitarnih vlakov in zagotavljanju brezplačnih vozovnic ter prevozu humanitarne pomoči v Ukrajino. Komisija se bo usklajevala s prevozniki iz zasebnega sektorja, da bi olajšala in razširila ta prizadevanja²⁶. Komisija v okviru svojih operativnih smernic priporoča, naj države članice prevoznikom, ki prevažajo osebe, ki so upravičeni dočasne zaščite, vendar nimajo veljavnih potnih listin, ne nalagajo denarnih kazni.

Poleg tega prihod milijonov ljudi, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini, ni v izključni pristojnosti EU. Partnerji po vsem svetu so obsodili rusko agresijo in morda želijo pomagati tistim, ki so izgubili svoje domove in možnosti preživetja. Solidarnostna platforma lahko prek **namenske platforme za sodelovanje za tretje države** pomaga vzpostaviti poti za osebe, razseljene zaradi konflikta, zlasti tiste države, ki že gostijo znatne ukrajinske skupnosti (kot sta Kanada ali Združeno kraljestvo).

Podpora se nadaljuje tudi pri **repatriaciji državljanov tretjih držav**, ki so med vojno obtičali v Ukrajini, tudi z vzpostavljanjem stikov z njihovimi državami izvora. Številne tretje države so poskrbele za repatriacijo svojih državljanov in državljanek bodisi neposredno bodisi s pomočjo EU. Agencija Frontex je podprla prve humanitarne lete za prostovoljno vrnitev s Poljske v Tadžikistan in Kirgizistan, v pripravi pa so dodatni humanitarni leti za prostovoljno vrnitev. Komisija sodeluje z Mednarodno organizacijo za migracije pri instrumentu za pomoč državam vzhodnega partnerstva, kot je Moldavija, pri repatriaciji državljanov in državljanek tretjih držav, ki bežijo pred vojno.

8. HITRE, PRILAGODLJIVE REŠITVE ZA FINANCIRANJE SOLIDARNOSTI

Komisija je sprejela takojšnje ukrepe za pomoč pri mobilizaciji finančne pomoči državam članicam, ki gostijo osebe, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini. To temelji na zelo širokem naboru pomoči, ki je že na voljo v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, kohezijske politike in skladov za notranje zadeve. To vključuje naložbe v infrastrukturo, opremo, storitve na področju izobraževanja, zaposlovanje, nastanitve, zdravstvo, socialno varstvo ter nego in varstvo otrok. Drug vir takojšnje pomoči je Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim.

Predlog **kohezijskega ukrepa za begunce v Evropi**²⁷, ki naj bi ga v naslednjih dneh sprejela **Evropski parlament in Svet**, omogoča prožno uporabo finančnih sredstev, ki so še na voljo v

²⁶ Primeri take podpore prometnega sektorja so letalske družbe, železniške, avtobusne in ladjarske družbe, ki osebam, ki bežijo iz Ukrajine, ponujajo brezplačne vozovnice ali vozovnice po znižani ceni.

²⁷ COM(2022) 109 z dne 8. marca 2022.

programih za obdobje 2014–2020. Zlasti bo omogočil prožnejšo in zamenljivo uporabo Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega socialnega sklada. Vsi odhodki v zvezi z osebami, ki bežijo pred vojno, bodo upravičeni za nazaj, in sicer do datuma ruske invazije Ukrajine 24. februarja 2022. To bo omogočilo takojšnjo mobilizacijo finančnih sredstev, ne da bi bilo treba čakati na spremembo programov. Izredna 100-odstotna stopnja sofinanciranja, ki se uporablja v odziv na pandemijo, se podaljša za eno leto, kar bo zmanjšalo breme za nacionalne, regionalne in lokalne proračune ter sprostilo finančna sredstva za kritje operativnih potreb. Ta prožnost bi morala pomagati tudi številnim nevladnim organizacijam, ki imajo trenutno tako pomembno vlogo pri sprejemanju prišlekov v države članice in zagotavljanju bistvenih storitev, ki jih potrebujejo.

Spremembe **skladov za notranje zadeve** bodo sprostile dostop do neporabljenih zneskov, ki so bili predhodno namenjeni za posebne namene v okviru Sklada za azil, migracije in vključevanje v obdobju 2014–2020, kar bo državam članicam omogočilo prožnost pri uporabi teh sredstev za zadovoljitev novih potreb²⁸.

Poleg tega se lahko uporabijo razpoložljiva finančna sredstva v okviru **REACT-EU**, zlasti tranša za leto 2022 v višini do 10 milijard EUR, če je to v skladu s ciljem zagotavljanja okrevanja po pandemiji. V podporo državam članicam, zlasti tistim, ki so najbližje meji EU z Ukrajino, bo za pospešitev dostopa do finančnih sredstev na voljo dodatnih **3,4 milijarde EUR** plačil predhodnega financiranja v okviru REACT-EU.

V finančnem okviru za obdobje 2021–2027 so na voljo tudi znatna finančna sredstva iz skladov za notranje zadeve in kohezijske politike. Države članice lahko že zdaj začnejo upravičene projekte, saj so odhodki upravičeni do povračila od 1. januarja 2021.

Zaradi večje prožnosti pri uporabi razpoložljivih sredstev iz preteklih in sedanjih proračunskih obdobj imajo države članice na voljo različne možnosti financiranja za podporo osebami, ki bežijo pred vojno proti Ukrajini. Države članice in regije so pozvane, naj izkoristijo te možnosti, pospešijo načrtovanje vseh skladov in vključijo ukrepe za podporo osebami, ki bežijo pred vojno v Ukrajini.

Za pomoč državam članicam in regijam pri tem se vzpostavlja točka „**vse na enem mestu**“, ki združuje vse ustrezne strokovnjake Komisije in navezuje stike z vsemi ustreznimi sogovorniki v državah članicah, da bi zagotovili celovite smernice in individualno podporo o tem, kako optimizirati uporabo sredstev EU. Zagotavljala bo strokovno znanje za odgovore na specifična vprašanja držav članic v realnem času. V države članice se pošiljajo tudi ekipe za obiske na kraju samem, ki zagotavljajo usmeritev in podporo na terenu.

Instrument za tehnično podporo zagotavlja prilagojeno podporo za pomoč državam članicam pri vzpostavljanju institucionalnih zmogljivosti in se lahko uporabi tudi za pomoč državam članicam pri obravnavanju novih okoliščin. Komisija je objavila namenski razpis²⁹ v odziv na nastajajoče potrebe držav članic v okviru vojne. Slednje bodo lahko zaprosile za tehnično podporo v okviru vodilnega instrumenta za tehnično podporo za vključevanje tujcev, da bi jim pomagali zagotoviti hiter dostop do ključnih storitev, kot so nastanitev, izobraževanje, zaposlovanje in uporaba sredstev EU. Dejavnosti v okviru tekočih projektov za vključevanje tujcev in evropskega jamstva za otroke je mogoče hitro prilagoditi novim potrebam, ki so posledica vojne v Ukrajini. Sedem držav članic že izvaja načrte za izboljšanje podpore migrantom, vključno s priznavanjem znanj in spretnosti ter zaposlovanjem, ki jih je

²⁸ COM(2022) 112 z dne 8. marca 2022.

²⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_1867

mogoče prilagoditi novim potrebam. Poleg tega lahko države članice zahtevajo posebne ukrepe za hitro mobilizacijo tehnične podpore.

9. SKLEP

Sprejem več milijonov ljudi po ruski agresiji v Ukrajini je in bo še naprej zahteval edinstven odziv EU v smislu solidarnosti, usklajevanja in vzajemne podpore. To sporočilo kaže, kako Komisija izkorišča vsa razpoložljiva orodja v smislu usklajevanja, organizacije in financiranja za podporo delu, ki trenutno poteka v državah članicah.

Komisija je v vsakodnevnem stiku z državami članicami in deležniki, kot so poslovna skupnost, nevladne organizacije in akterji civilne družbe. Države članice potrebujejo hitre odgovore na to, kako se odzvati na nove izzive in nove odgovornosti, ki jih imajo v skladu z direktivo o začasni zaščiti.

EU in njene države članice imajo vire, strokovno znanje in izkušnje za obvladovanje prihodnjih izzivov. Vzpostavljene imamo mreže in postopke ter imamo odločnost, ki je potrebna za doseganje rezultatov. To je zdaj treba povezati in zagotoviti, da usklajeno ukrepanje zagotavlja potrebno podporo v vseh državah članicah. Pripravljenost Evropejcev in Evropejk bomo pretvorili v praktično pomoč milijonom ljudi, ki jih je ruska agresija prisilila, da zapustijo svoje domove.

Medtem ko je zdaj poudarek na obravnavi takojšnjih in srednjeročnih potreb, sedanje razmere dodatno opozarjajo na potrebo po vzpostavitvi celovitega sistema za upravljanje migracij in azila.

Komisija poziva vse institucije, naj čim prej proučijo to sporočilo, saj bo prihodnja seja Sveta za pravosodje in notranje zadeve 28. marca 2022 ministrom za notranje zadeve omogočila, da nadaljujejo delo v zvezi z zadevnimi elementi.